

Богдана ПЕТРУК

здобувач вищої освіти освітнього ступеню «бакалавр»,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

Науковий керівник: **Фугело П.М.**

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи,
страхування та електронних платіжних систем,
Подільський державний аграрно-технічний університет,
м. Кам'янець-Подільський

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ КРЕДИТУВАННЯ АПК В УКРАЇНІ

Основними проблемами кредитного забезпечення аграрного сектору економіки є недостатність кредитних ресурсів для забезпечення розширеного відтворення та розвитку середнього і малого бізнесу на селі, висока вартість банківських кредитів, складність процедур одержання кредитів, неможливість надання у заставу земельних ділянок сільськогосподарського призначення або прав оренди на них, відсутність гарантійного механізму при залученні кредитів.

Дослідження фінансового забезпечення підприємств АПК, у тому числі сільськогосподарських товаровиробників, свідчить про те, що вони в основному працюють за рахунок власних ресурсів, частка яких у виробничій діяльності значна, проте недостатня для самофінансування. Обмеженість власних коштів змушує аграрні підприємства сподіватися на підтримку з боку держави й зумовлює необхідність розвивати як банківські, так і партнерські форми кредитування [1].

Постановою Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 №77 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у

державному бюджеті для фінансової підтримки сільгосптоваровиробників», за напрямом фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів було передбачено кошти у сумі 1 048 713,5 тис. грн.

Спрямовані бюджетні кошти отримали понад 4,2 тис. позичальників, які подали заявки до уповноважених банків.

Загальний обсяг кредитів, залучений такими суб'єктами склав понад 143,5 млрд грн, з них компенсовано за рахунок бюджетних коштів – 24,8 млрд грн, зокрема:

а) за видами кредитів:

- короткострокових – 11,6 млрд грн (46,7%);
- середньострокових – 6,1 млрд грн (24,7%);
- довгострокових – 7,1 млрд грн (28,6%);

б) за видами діяльності позичальників:

- галузь тваринництва – 4,5 млрд грн (18%);
- інші галузі – 20,3 млрд грн (82%).

У наданні компенсації за кредитами приймало участь 33 банка. З них найбільше видали: Райффайзен Банк Аваль, Креді Агріколь Банк, ОТП Банк, ПроКредит Банк, Ощадбанк, Приватбанк та Укрексімбанк.

Середні процентні ставки банків, під які суб'єкти господарювання АПК залучали кредити, склали 18-22% річних [2].

Вступаючи у кредитні відносини, і банківські установи, і сільськогосподарські підприємства наражають себе на значний кредитний ризик. Вагомим напрямком забезпечення стійкого безризикового розвитку сільського господарства є формування ефективної системи ранньої діагностики ризикових ситуацій [3], а також ситуаційне управління [4].

Одним з видів державної підтримки кредитування АПК в Україні є і так звані кредити «5-7-9%».

Дешеві кредити видаються в межах державної програми. Вона передбачає виплати з бюджету різниці між відсотковою ставкою у банку (наразі вона коливається від 18% до 40% річних у гривні) та відсотків, заявлених у програмі (5-7-9% річних, залежно від умов). Держава виплачуватиме банку різницю за кредитними ставками для того, аби позичальник міг платити банку за кредитом не умовні 18%, а лише 5% річних.

При цьому в уряді наголошують, що державна компенсація виплачується лише за тими кредитами у банках, ставка за якими не перевищує 22% річних.

Кредити під 5% видають для нового або діючого бізнесу, який створить мінімум 2 робочих місця.

Кредити під 7% — для нового або діючого бізнесу, з виручкою до 25 мільйонів гривень на рік, який не створює робочих місць. Водночас за кожне створене робоче місце такі підприємства зможуть зменшити розмір кредитної ставки на 0,5 відсоткового пункту.

Кредити під 9% — для діючого бізнесу з виручкою 25-50 мільйонів гривень на рік для розширення власної справи.

Первинно дешеві кредити мали стимулювати появу нового бізнесу і нових робочих місць, тож їх видавали переважно під купівлю обладнання. Від початку карантину, спричиненого коронавірусом, уряд спробував переорієнтувати програму дешевих кредитів на порятунок діючого малого й середнього бізнесу і на збереження робочих місць.

Зараз дешеві кредити видають також на:

– інвестиційні цілі, пов'язані з господарською діяльністю підприємця: якщо він має річний дохід менше ніж 50 мільйонів гривень, а також наймає двох нових працівників протягом кварталу, то може розраховувати на кредит під 5% річних.

– рефінансування заборгованості підприємця за попередніми кредитами – тобто підприємець отримує дешевий кредит і гасить цими

коштами минулий, значно дорожчий. Відтак він платитиме за позичені раніше кошти значно менший відсоток.

- придбання і/або модернізацію основних засобів виробництва, за винятком купівлі транспортних засобів для некомерційних цілей.

- купівлю нежитлової нерухомості для ведення бізнесу, за умови, що підприємець не передаватиме її в оренду до повернення кредиту.

- для будівництва, реконструкції, ремонту в приміщеннях, якими володіє (володітиме) бізнесмен і які потрібні йому в господарській діяльності. Але неможливо взяти такий кредит на офісні приміщення.

- придбання права інтелектуальної власності, якщо вона потрібна для втілення в життя інвестиційного проєкту.

- фінансування оборотних коштів, але не більше ніж 25% від вартості інвестиційного проєкту.

- виробництво лікарських засобів, медичних виробів і обладнання 0,5 процентних пунктів за кожного нового співробітника.

Максимальна сума кредиту не обмежується, але максимальна сума державної допомоги не може перевищувати еквівалентну 200 000,00 євро за трирічний період [5].

Від старту програми банки-учасники видали 6 864 кредитів на загальну суму 15,9 млрд грн. З них понад 10,5 млрд грн — рефінансування попередньо отриманих позик, 3 млрд грн підприємці отримали на капітальні інвестиції та 2,4 млрд грн в якості антикризових кредитів під 3%. Найактивнішими учасниками програми є саме представники сільського господарства, частка яких складає 55% [6].

Перелік використаних джерел:

1. Дадашев Б.А. Перспективи розвитку кредитування аграрних підприємств. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.2/14.pdf>.

2. Стан кредитування АПК у 2020 році. Інформаційно-аналітичний портал АПК України. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua/napryamki/finansova-politika/kredituvannya/stan-kredituvannya-pidpriyemstv-apk/stan-kredituvannya-apk-u-2020-roci>.

3. Фугело П.М. Ситуаційне управління в ризик-менеджменті АПК. *Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету «Наука й економіка»*. Хмельницький, 2010. №1(17). С. 146-155.

4. Фугело П.М. Основні аспекти побудови Державної системи сприяння і безпеки агропідприємництва. *Зб. наук. праць ПДАТУ*. 2012. № 20. С. 262-267.

5. Доступні кредити 5-7-9%. Державна програма. Офіційний сайт. URL: <https://5-7-9.gov.ua/>.

6. Аграрії взяли 55% коштів програми «Доступні кредити 5-7-9». URL: <https://agropolit.com/news/19073-agrariyi-vzyali-55-koshtiv-programi-dostupni-krediti-5-7-9>.